

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Sociologisk leksikon

 Af [Inge Kryger Pedersen](#) and [Steen Nepper Larsen](#) 1. september 2011 • I kategorien [Ord](#)

Igennem de seneste årtier er der sket en eksplosiv vækst i antallet af samfundsvidenskabelige studerende her til lands, og en række nye fag og uddannelser har set dagens lys. I dag findes sociologi ikke kun som et eksklusivt fag på Sociologisk Institut på Københavns Universitet, men også som en levende faglighed på de gymnasiale, pædagogiske, kunstneriske, samfunds-, stats- og sundhedsvidenskabelige og sociale uddannelser.

Løbende sker der en generel opgradering af uddannelsesniveaet i samfundet. Mange menneske begynder at stille sociologiske spørgsmål og får brug for at søge efter pålidelig og oversigtlig sociologisk tænkning. Medieverdenen, det politiske liv og den offentlige debat trækker på og gennemsyres af sociologiske begreber, der synes i færd med at blive hver mands eje, såsom integration, sammenhængskraft, kompetencer, rationaler og *empowerment*. Men indtil dato har der ikke eksisteret et handy og gedigent opslagsværk på højde med samtidens viden. Man har skullet kigge langt efter et værk, der indeholdt både de klassiske termer og en række kondenserede portrætter af de vigtigste sociologer, og som samtidig inddrager de nyeste begreber fra forskningen. På internettets søgeportal frister alt fra *Wikipedia* og *Encyclopedia Britannica* til *Den Store Danske Encyklopædi* og 117 andre sites; men de informationer, der kan 'tappes' her, indeholder ikke specifikke sociologiske perspektiver, ej heller viderebringes systematisk indsamlet sociologisk indsigt.

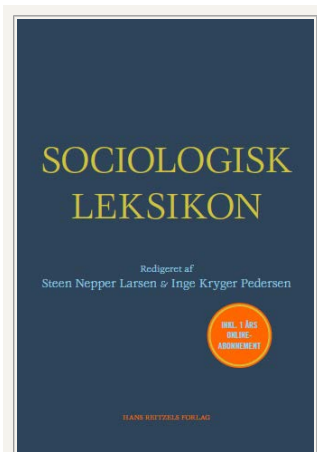
Samfundsbegreberne formerer sig som kaniner, skriver den tyske sociolog Ulrich Beck. Det giver samfundets borgere orienteringsproblemer. Lever vi i fx i et informations-, et videns-, et postindustrielt, et medie- og/eller i et globaliseret samfund? Der er langt fra ét givet svar på dette spørgsmål. Har man tusinde øjne at se med, ser man bedre end med to, skrev Friedrich Nietzsche i slutningen af 1800-tallet. Noget lignende gør sig nok gældende for den rigdom, der består i at kende til de meget forskelligartede sociologiske perspektiver.

Et leksikon kan aldrig erstatte *the real thing*, et selvstændigt livtag med de sociologiske hovedværker, endsize overflødigge egne forskningsprojekter og et nysgerrigt flair for empiri inden for det sociale felt. Men et autoritativt leksikon kan både bevare spørgsmål, imødekomme undren, slå ting fast og ansøre til mere. Et leksikon fra A til Å er en åbning af et felt og en oversigtgivende invitation. Et leksikon sammenfatter samtidens viden, samtidig med at det giver læseren mulighed for at stifte bekendtskab med 'det nyes forældre'. Således vil en række begreber have gennemgået en historisk udvikling; de kan således have fået nye og overraskende betydninger. Et leksikon er ikke et *snapshot* af dagens teoretiske og hverdagssproglige *Präsenzkultur*; det kender sine rødder og er i dialog med sine kilder. Både 3.g'eren, den førstårsstuderende, journalisten og den professionelle sociolog skal være velkomne læsere. Dette leksikon henvender sig både til studerende inden for alle de samfundsvidenskabelige uddannelser og til den alment interesserede læser uden den mindste berøring eller viden om det højere uddannelsessystem.

Opslagsord er ligesom museumsgenstande blevet løsgjort fra deres konkrete sammenhæng; de er blevet taget ud af deres hverdagslige og kommunikative kontekst. Ligesom man lærer mere om en middelalderlig kalenderstav, der år efter år blev brugt til fx at angive årstidsskift, arbejdsrytmer og helgendage, ved at kende noget til middelaldermenneskets livsforhold, kosmologiske horisont og praktiske livtag med naturen, lærer man mere om begrebet arbejde, hvis man samtidig checker opslagene om taylorisme, udbygning, kvalifikation, industrisociologi, klassekamp, human resource management, kompetence, postfordisme og selvledelse med meget mere. Formuleringer på anden vis: de dekontekstualiserede opslag kan rekontekstualiseres efter behov. Ordet vil så at sige altid se til siden, blive set på af andre ord og indgå i serier af beslægtede og hinanden belystende termer. Sociologiens ord er ikke enspændere.

Her i begyndelsen af 2000-årene fornemmes det klart, at hverken kulturer, vaner, eller traditioner er stabile, og i denne omskiftelige verden mister nogle vidensformer deres udsagnskraft, mens andre bryder igennem med stor succes. I en stadig mere globaliseret kontekst er det ikke let at erhverve sig global viden og indsigt. Drømmen om et globalt arkiv bestående af tidløse klassifikationer og éntydige begreber ligner et fantasifoster; men sociologisk teori er uomgængelig, hvis man ønsker at forstå, hvordan samfundet hænger sammen, eller hvordan sociale konflikter opstår. Sociologien er en forholdsvis ung videnskab med lidt over hundrede og halvtreds år på bagen. Det har dog ikke hindret den i at udvikle kaskader af begreber i forsøg på at begribe det moderne samfunds dynamiske og komplekse træk. Men hverken som fag, institut (ion) eller tankeform har sociologien monopol på at begrebsliggøre den samfundsvidenskabelige tænkning. Derfor har leksikonet også sideblikke til filosofien, videnskabsteorien, politologien, antropologien, psykologien, demografien, statistikken og den økonomiske videnskab.

*Inge Kryger Pedersen, lektor
Sociologisk Institut, Københavns Universitet*

"Sociologisk leksikon" redigeret af Steen Nepper Larsen og Inge Kryger Pedersen. 2.270 opslag, skrevet af 94 danske sociologer og samfundstænkere. 800 sider. 498 kr. Hans Reitzels forlag. Udkommer i dag.

Seneste sprognyheder

19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har ændret ord videnskab.dk
30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærere: Tosprogede børn bliver sprogligt forsoemt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævnet dsn.dk
28/3	Indigenous languages come from just one common ancestor, researchers say - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
27/3	UVic news - University of Victoria www.uvic.ca
26/3	New York Nonprofit Media: Native American nonprofit aims to boost community health by teaching Lakota language nynmedia.com
22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca
19/3	Language revival preserving history www.smh.com.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Ord'

Behövs ett nytt pronomen?

Ordbog over det danske Sprog

Coole Songs Downloaden – om engelsk påvirkning af dansk og tysk 'Ordmagi' som teknisk term?

Nye kommentarer

Maj-Britt Kent Hansen til 1

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borrijnholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Læs også:

1. [Katten og den hellige musling](#) Pludrs spilleplade Jeg er hverken inkarneret kaffedrikker eller føler mig særlig hellig. Alligevel har jeg lært mig et par af begreberne, som hellige og kaffeelskere engang har brugt dem. Nu...

Tagget med: [begreber](#), [fagsprog](#), [Ord](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk
Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter
engelsk esperanto Formidling fransk identitet
konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord**
ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion
romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi
sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi
svensk truede sprog tv tyrkisk tysk **Udtale**
Underholdning video vokaler

Arkiv

juli 2018
juni 2018
maj 2018
april 2018
marts 2018
februar 2018
januar 2015
december 2014
november 2014
maj 2014
marts 2014
februar 2014
oktober 2013
august 2013
marts 2013
januar 2013
december 2012
november 2012
oktober 2012
september 2012
juli 2012
juni 2012
maj 2012
april 2012
marts 2012
februar 2012
januar 2012
december 2011
november 2011
oktober 2011
september 2011
august 2011
juli 2011
juni 2011
maj 2011
april 2011
marts 2011
februar 2011
januar 2011
december 2010
november 2010
oktober 2010
september 2010
juni 2010
maj 2010
april 2010
marts 2010

Resources

Ethnologue: Languages of the World
Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
LL-Map: Language and Location
Minority Rights Group
Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
World Atlas of Linguistic Structures (WALS)

Resurser

Bogstavlyd
Dansk sprognævn
Den danske ordbog
Dialekt.dk
dk.kultur.sprog
Korpus.dk
Nye ord i dansk på nettet (NOID)
Ordbog over det danske sprog
Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
Sproget.dk
Svenska Akademien
Ø (Schwa.dk)

februar 2010
januar 2010
december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009